

Проект Закону «Про фонди місцевого розвитку»

Проект Закону розроблений групою фахівців – членів громадської спілки «Українське об'єднання ринків капіталу» (UCMA) за сприяння Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO)

Фонд місцевого розвитку: що це таке

Юридична особа публічного права, комунальна установа

- Не здійснює господарську діяльність
- Не має статутного та власного капіталу
- Не може мати філії, представництва, інші відокремлені підрозділи
- Не є розпорядником бюджетних коштів

Прототип фонду місцевого розвитку – недержавний пенсійний фонд

- Від імені фонду діє оператор фонду (банк або небанківська фінансова установа)
- Внесений капітал фонду має бути достатнім для покриття первинних витрат
- Керівник фонду – голова Ради
- Наглядова рада складається з депутатів місцевих рад

Основи фінансів фонду місцевого розвитку

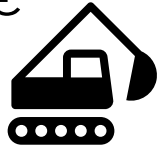
Фонд місцевого розвитку – це спеціалізована установа, активи якої відокремлюються від іншого майна первинного кредитора (органу місцевого самоврядування) через їх відступлення на відокремлений баланс фонду місцевого розвитку

Фонди місцевого розвитку жорстко обмежені по видах своєї діяльності виключно формуванням та розподілом надходжень (позик та коштів від розміщення облігацій), а відтак, вони приймають на себе ринкові та фінансові ризики, що загрожують повноті розрахунків з інвесторами

Кошти фондів місцевого розвитку не можуть бути використані іншим чином, ніж для задоволення вимог позикодавців або власників облігацій фондів місцевого розвитку

Фонд місцевого розвитку – емітент облігацій

- Облігації фондів місцевого розвитку є **звичайними іменними інфраструктурними корпоративними облігаціями**, емітентом яких є фонд місцевого розвитку
- Одне рішення про емісію облігацій фондів місцевого розвитку **може передбачати декілька випусків облігацій** з різними строками погашення та різною відсотковою ставкою для окремих випусків (*із законодавства вилучене поняття «серія облігацій»*)
- У рішенні про емісію має бути **опис місцевого інфраструктурного проекту**, на фінансування та/або рефінансування витрат якого будуть спрямовані кошти від розміщення облігацій фонду місцевого розвитку; **процедури оцінки та відбору проектів** (Закон № 738-IX)

Фонд місцевого розвитку – револьверний фонд

Револьверний фонд може бути:

1) звичайним розрахунковим рахунком в банку;

2) спеціально створеною установою.

- У першому випадку нових законів для забезпечення діяльності револьверного фонду не потрібно.
- У другому випадку потрібно **нове законодавче забезпечення діяльності револьверного фонду.**

ПРИКЛАДИ РЕВОЛЬВЕРНИХ ФОНДІВ

- **Револьверний фонд м. Славута** (Україна, Хмельницька обл.)
- **Револьверний фонд підтримки ОСББ м. Вознесенськ** (Україна, Миколаївська обл.)
- **Револьверний фонд м. Єреван** (Вірменія)
- **Револьверні фонди Індії** (наприклад, м. Гваліор, штат Мадхья-Прадеш)
- **Лондонський «зелений» револьверний фонд** (УК)

Світові аналоги фондів місцевого розвитку

- Серед регіональних та місцевих органів влади як оригінаторів сек'юритизованих муніципальних облігацій найбільш прийнятними є облігації, забезпечені відокремленими активами або забезпечені облігації (*covered bonds*)
- З метою реалізації проектів шляхом розміщення таких облігацій субнаціональні (регіональні та місцеві) органи створюють SPV (*special purpose vehicle*) у формі установ, фондів тощо
- Випуски забезпечених облігацій такими установами здійснювались у **13** країнах Європи. Загальний обсяг таких випусків складає **262,7** млрд. євро. Для порівняння: обсяг випусків облігацій субнаціональними органами у **26** країнах Європи – **456** млрд. євро.

СТРУКТУРА ВИПУСКІВ ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ ОБЛІГАЦІЙ SPV

Навіщо потрібні фонди місцевого розвитку

Фонд місцевого розвитку може бути створений декількома міськими, селищними та сільськими радами

Фонд місцевого розвитку може бути створений обласною, районною радою

Фонд місцевого розвитку може сконцентрувати значні кошти і використовувати їх незалежно від бюджетного періоду

Боргові зобов'язання фонду місцевого розвитку не є місцевим боргом

Фонди місцевого розвитку підвищують захищеність кредиторів та інвесторів за рахунок систематичного контрольованого грошового потоку з надходжень місцевого бюджету

Цільове використання коштів фондів місцевого розвитку

будівництво (реконструкція) об'єктів транспортної інфраструктури (доріг, мостів, переправ тощо) та газопроводів

будівництво (реконструкція) об'єктів соціально-культурного призначення (об'єктів охорони здоров'я, закладів освіти, будинків-інтернатів для людей похилого віку та інвалідів, дитячих дошкільних закладів, об'єктів культури і аматорського спорту) та житлово-комунального господарства (водопровідних та каналізаційних споруд, систем тепло- та енергопостачання тощо)

будівництво (реконструкція) житла

Місцеві інфраструктурні проекти

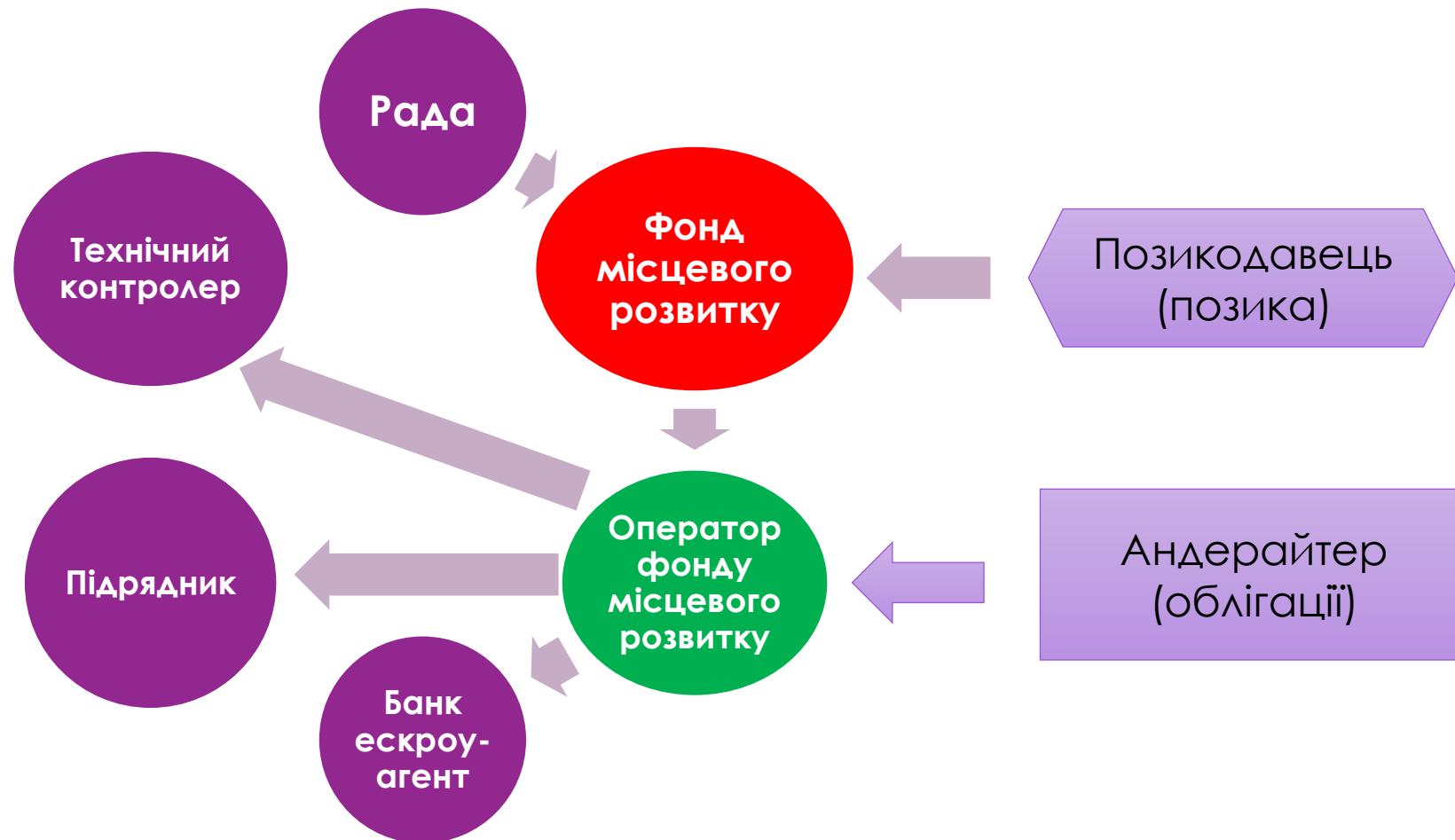
Місцевий інфраструктурний проект – інвестиційний проект, метою якого є створення, приріст чи оновлення об'єктів інфраструктури, які забезпечують задоволення потреб територіальних громад

Законом встановлюється **загальні вимоги** до місцевого інфраструктурного проекту, який **подається Раді** (представницькому органу місцевого самоврядування) **для прийняття рішення щодо реалізації проекту** за рахунок коштів фондів місцевого розвитку. Вимоги **до змісту та оформлення** місцевого інфраструктурного проекту **встановлюються Кабінетом Міністрів України.**

Рада приймає **окремі рішення про підготовку та про реалізацію** місцевого інфраструктурного проекту

Законом встановлюється **вимоги до прийняття рішень** про підготовку та про реалізацію місцевого інфраструктурного проекту

Основні учасники процесу реалізації місцевого інфраструктурного проекту

Оператор фонду місцевого розвитку

- Операторами фондів місцевого розвитку можуть бути банки та інші фінансові установи, крім тих, яким законодавством визначений виключний вид діяльності
- Діяльність оператора фонду місцевого розвитку є діяльністю з надання додаткових (консультаційних та інформаційних послуг) щодо банківських та інших фінансових послуг
- Оператор надає банку ескроу-агенту розпорядження щодо перерахування коштів з рахунку умовного зберігання (ескроу) фонду місцевого розвитку бенефіціарам та документи, що є підставою для таких перерахувань

Банк ескроу-агент

- Від імені фонду місцевого розвитку, на підставі рішення наглядової ради фонду, оператор фонду місцевого розвитку укладає договори з банком ескроу-агентом
- Ескроу – це рахунок, за яким банк зобов'язується приймати та зараховувати на рахунок умовного зберігання, відкритий клієнту (власнику рахунку), грошові кошти, отримані від власника рахунку, і перераховувати такі кошти особам, зазначеним власником рахунку (бенефіціарам)
- Бенефіціарами фонду місцевого розвитку є власники облігацій та позикодавці (рахунок ескроу-1), підрядники та інші учасники процесу реалізації інфраструктурного проекту (рахунок ескроу-2)

Підрядник

- Відбір підрядника для виконання робіт з реалізації місцевого інфраструктурного проекту здійснюється наглядовою радою фонду місцевого розвитку відповідно до тендерних процедур, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі»
- Договором може бути передбачена майбутня передача в експлуатацію об'єкту інфраструктури на умовах концесії підряднику
- Прийнятий в експлуатацію новостворений об'єкт інфраструктури передається у власність територіальної громади після повного розрахунку з позикодавцями або власниками облігацій фонду місцевого розвитку

Технічний контролер

- Технічний контроль при виконанні місцевого інфраструктурного проекту передбачає здійснення контрольних обмірів на відповідність проектно-кошторисній документації обсягів та вартості виконаних робіт
- Технічним контролером може бути:
 - ✓ юридична особа, в штаті якої є не менше одного фахівця, який має свідоцтво (сертифікат) про присвоєння кваліфікації на проведення експертиз (оцінки) у відповідній сфері реалізації інфраструктурних проектів
 - ✓ аудиторська фірма, яка надає неаудиторські послуги на підставах і в порядку, що передбачені Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та міжнародними стандартами аудиту

Погашення боргових зобов'язань фонду місцевого розвитку

Боргові зобов'язання фондів місцевого розвитку погашаються за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду місцевого бюджету (вимога Бюджетного кодексу України)

- надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів
- концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності, які мають цільове спрямування згідно із законом
- екологічний податок
- надходження до фондів місцевого розвитку
- субвенції, що надаються з інших бюджетів за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду таких бюджетів
- надходження в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ
- інші надходження, визначені законом про Державний бюджет України

Обмеження боргових зобов'язань фонду місцевого розвитку

- $КСФ \leq 0,6 \times \frac{Д1+Д2+Д3}{3}$, (для обговорення)

де КСФ - обсяг коштів спеціального фонду місцевого бюджету, що витрачаються на виконання зобов'язань фонду місцевого розвитку

Д1, Д2, Д3 - доходи місцевого бюджету за останні роки (1,2,3 рік)

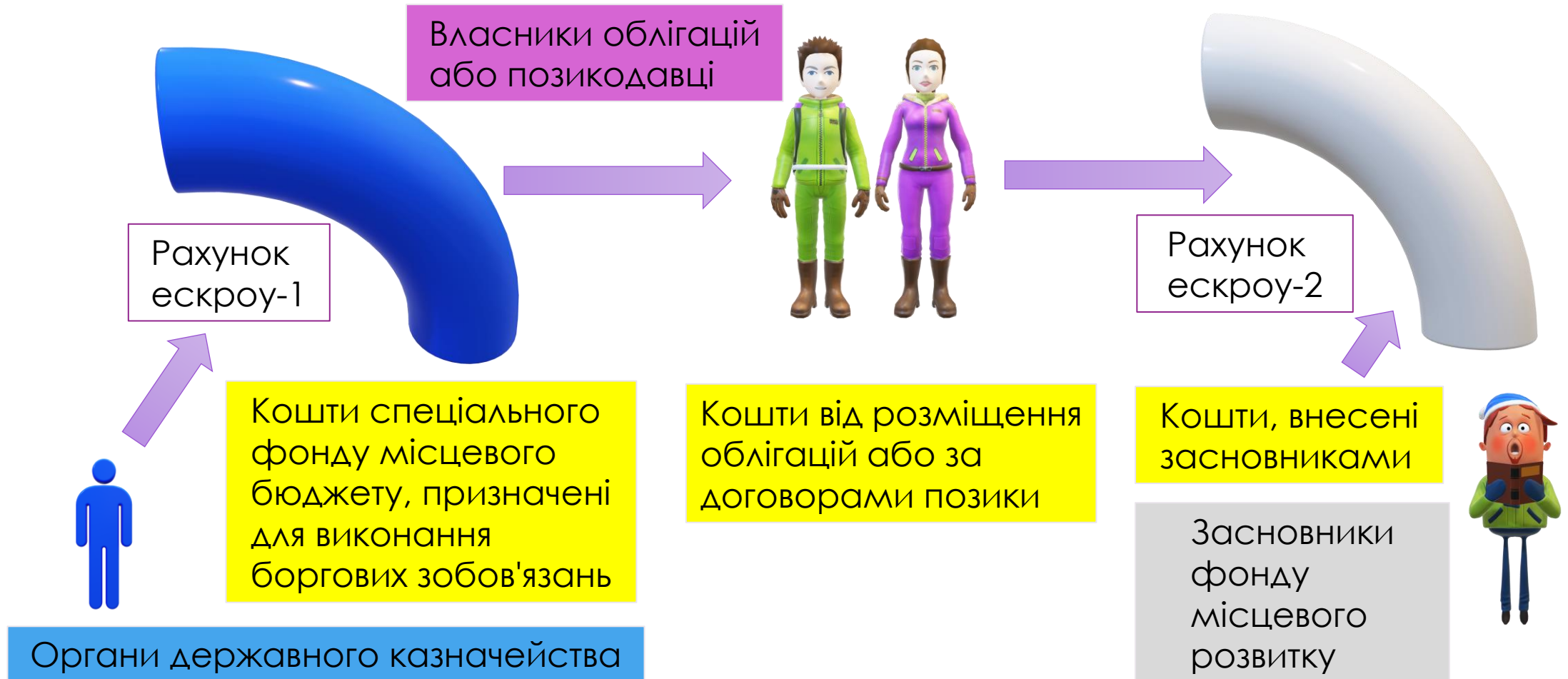
- $BO_3 \leq 3 \times H$ $BO_{3-5} \leq 4 \times H$ $BO_5 \leq 5 \times H$,

де BO - обсяг випуску облігацій фонду місцевого розвитку відповідно зі строком обігу до 3, від 3 до 5 і від 5 і більше років

H – надходження місцевого бюджету, що визначені як джерела погашення облігацій

- ✓ Якщо борг фонду місцевого розвитку **гарантований** місцевою Радою:
- ❖ загальний об'єм місцевого боргу і гарантованого місцевими радами боргу за станом на кінець бюджетного періоду **не може перевищувати 200% середньорічного індикативного прогнозу об'єму надходжень бюджету розвитку** (без урахування об'єму місцевих позик і капітальних трансфертів з інших бюджетів)

Грошові потоки фонду місцевого розвитку

Основні зміни до Бюджетного кодексу (подаються разом із проектом Закону «Про фонди місцевого розвитку»)

Зобов'язання перед фондами місцевого розвитку в частині перерахування коштів місцевих бюджетів на рахунки умовного зберігання (ескроу) для виконання боргових зобов'язань фондів місцевого розвитку виникають з дати підписання договору позики керівником фонду місцевого розвитку або з дати реєстрації випуску облігацій фондів місцевого розвитку (до ст. 48)

Казначейство України здійснює платежі на рахунки умовного зберігання (ескроу) фондів місцевого розвитку за зобов'язаннями щодо його поповнення без доручення розпорядників бюджетних коштів у строки, передбачені договором позики або рішенням про емісію облігацій фонду місцевого розвитку (до ст. 49)

Надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів включають: - кошти, які передаються із загального фонду місцевого бюджету для забезпечення виконання боргових зобов'язань фондів місцевого розвитку (до ст. 71, ч.1)

До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать: - перерахування коштів на рахунки умовного зберігання (ескроу) для виконання боргових зобов'язань фондів місцевого розвитку (до ст. 71, ч. 2)

Зміни до Податкового кодексу (подаються разом із проектом Закону «Про фонди місцевого розвитку») та Декрету про державне мито

- Фонди місцевого розвитку відносяться до неприбуткових організацій
- Режим оподаткування операцій з облігаціями фондів місцевого розвитку прирівнюється до режиму оподаткування операцій з державними цінними паперами та облігаціями місцевих позик
- Не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість операції з надання банками (фінансовими установами) додаткових (консультаційних та інформаційних послуг) для забезпечення діяльності фондів місцевого розвитку відповідно до закону
- Державне мито не справляється за операції з емісії облігацій фондів місцевого розвитку

Запобігання корупції

керівник фонду місцевого розвитку не має права розпорядження коштам фонду місцевого розвитку; укладати договори з банком-ескроу агентом та технічним контролером; відкривати поточний та інші рахунки в банку, крім рахунку умовного зберігання (ескроу)

наглядова рада фонду місцевого розвитку затверджує граничні тарифи на оплату винагороди оператора фонду місцевого розвитку, а також банка ескроу-агента, технічного контролера тощо

оператор фонду місцевого розвитку не може бути пов'язаною особою з засновниками фонду місцевого розвитку, підрядником, технічним контролером та банком ескроу-агентом

оплата підряднику за виконані роботи здійснюється після підтвердження технічним контролером цього факту за результатами контрольного обміру на місці виконання таких робіт

банк ескроу-агент здійснює контроль за цільовим спрямуванням коштів з рахунку умовного зберігання (ескроу)

Наші сподівання

Прийняття проекту Закону надасть змогу:

- залучати кошти кредиторів та інвесторів до фондів місцевого розвитку, будувати об'єкти енергетичної, дорожньої та соціальної інфраструктури, необхідні для покращання життєвого рівня мешканців невеликих міст, селищ, сіл
- зменшити залежність органів місцевого самоврядування від прямого фінансування та гарантій державних органів влади
- запроваджувати спільні програми розвитку декількох територій одночасно (дорога та електромережі, що проходять через території окремих громад)
- цивілізувати участь представників місцевого бізнесу в розвитку свого регіону

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НЕ МОЖНА ЗУПИНИТИ: ЛЮДИ БУДУТЬ АКТИВНО ПЕРЕСЕЛЯТИСЬ З ПЕРЕНАСИЧЕНИХ МЕГАПОЛІСІВ З ТРАФІКОМ І ПОГАНОЮ ЕКОЛОГІЄЮ ДО КОМФОРТНИХ МІСТЕЧОК З РОЗВИНУТОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ

Сергій Москвін, Президент UCMA

sergii.moskvin@gmail.com

(050) 3577814

www.ucma.org.ua

<https://www.facebook.com/ucma.ua/>